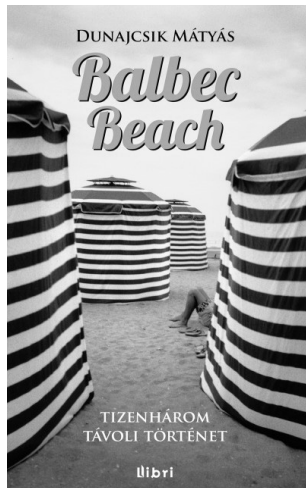

SÖRÖS ERZSÉBET BORBÁLA

Dunajváros

DUNAJCSIK MÁTYÁS: BALBEC BEACH

Libri Kiadó
Budapest, 2012
264 oldal, 2990 Ft

”

Balbec Beach a fejben van, a dolgozószobán túl. Tipikusan utólag írt előszó formájában vezeti be az olvasót Dunajcsik *a titokzatos és idejétmúlt vidékre* (11), melyben a Balla D. Károly: *Tejmozi* és Bartis Attila: *A nyugalom* című regényeinek alaphangját pendíti meg. A cél: *felkottázni a tájat* a narrátor jegyzetei alapján. A szövegek jellemző eleme olyan városok leírása, amelyek egészen Balbec Beachig látszanak. Balbec Beach az a hely, ahol a narrátor ír-olvas, ahonnan elindulnak a történetek, ahol a maga képére, az irodalom képére formálhatja a világot. Valódi helyszíneken járunk, amelyeknek történeti és földrajzi hitelt adnak a leírások. Ezek közül a legfontosabb a már korábban külön kötetben megjelent *Berlin alatt a föld*, amely a várost ott fogja meg, ahol működik: Berlin hathatós lenyomata a közlekedés. Ebben építi fel a narrátor a misztikumot és saját történelmét.

A másik szövegszervező erő a mérhetetlen könnyen felismerhető idézet, a szerző őszinte a kölcsön szöveghelyekkel. A *Köszönetnyilvánításban* olyan névsort közöl a szerző, amelyet hagyományosan a szakirodalom állít össze, ezzel átváltoztatja a monográfus (vagy a kritikus) tisztjét. Filológiai actust tesz, amelyből kikövetkeztethető a mesterek és a stílus eredete. Két „műfajra” emlékeztet ez a felsorolás: egyrészt a könyvtárrekonstrukcióra, amely az irodalomtörténész iránytűje, másrészt a Myspace-bemutakozásokra, ahol a frissen alakult bandák hosszan sorolják, hogy miket hallgatnak, kik inspirálják őket, s ezzel is elhelyezik magukat a diskurzusban. Az elősorolt szerzők funkciója a szövegben a rejtvény: idézeteket kapcsol hozzájuk, de az irányított intertextuskérés kifulladt, kipörgetett játékként csapódik le.

Ahol konkrét műveket, jeleneteket ír körbe, ott többnyire hasonlatként olvasztja a szövegekbe az idézeteket, a kapcsolatot viszont nehezen lekövethető, távoli (pl. Tigris Lili és Dajka Margit Szindbád-béli terftésének összekapcsolása inkább ki-zökkenti az olvasót, túl tömény lesz (62)). A sok idézettel a szerző privát antológiát épít, egyben rájátszik az olvasó mű-

veltségére is: az utalásokkal illusztrál, segítséget nyújt a saját világának feltérképezéséhez. A szövegek alapvető ritmusát az intertextek mellett meghatározza, ahogy térben, időben elhelyezi őket: „Most viszont úgy álltak a hidegben, mintha valami buszra várnának, ami végre elviszi őket ebből a beszélgetésből.” (80) Ez a narráció alapja. A busz a soron következő novella: mintha az elbeszélő végig arra várna, hogy összeálljon a kép, valami igazán nagy dologra derüljön fény.

Visszafogottan megjelenik leírásaiban a társadalmi reflektáltság is, változatokat ad halálra és betegségre – betegességre, ahogy az elbeszélő a környezetében felfedezi a kor elvárásainak nyomását (a túldiétázó és ezáltal testileg-lelkileg deformált Dalma személyében), vagy a közösség általánossá váló boldogtalanságát (pl. Budapest leírása (amely egyben Nádas-intertext), 65–66). Az elbeszélő a társadalmi környezetet jellemzően csak a művészetben keresztül látja: „Ahogy végigtekintett a csomagjaikon bóbiskoló utasokon, a pénzváltók és koldusok kisebb-nagyobb csoportjain, önkéntelenül is a XIX. századi orientalisták festményei jutottak eszébe, melyeken a turbános bennszülöttek és mezítlábás gyerekek ugyanezzel a közönyös reménytelenséggel üldögéltek saját civilizációjuk impozáns romjai között.” (31) Definíciók, axiómák, éppen kibontakozóban lévő, végül megszakított gondolatmenetek tagolják a szöveget, az irodalomelmélet, néhol egy szöveg vagy teljes corpus rövid elemzése (pl. az isteni Márkiról a *Szex és irodalomban*), az irodalomszociológia aktuális problémái köszönnek vissza („tisztesseges mondatot írni” (53) vagy az irreális lapkonceptió ugyanitt stb). Ami a kiadó udvarán vagy a kocsmában, vagy épp egy tanulmányban izgalmas fejtegetés, a szépirodalomban nehézkesen hat.

Dunajcsik misztifikál: önéletrajzi elemek keverednek olvasónaplókkal, a narrátor szerepében a poéta álomszakmaival ízesítve. Főszereplői az irodalom helyeit keresik a mindennapokban, épp ettől sok a közbevetés, a körülményeskedés – olyan adatok, amelyek egy tanulmányban a lábjegyzetbe kerülnének. Konstans logikai és ritmikus szála épülnek a szövegek, jellemző sajátosságuk, hogy gyakran gyors a történet, lassú a mondatok, ezért néha nehezen követhető a gondolatmenet. Kiszámítható kapcsolati hálókat épít, kicsit olyanok ezek, mint a rajzfilmekben a könyvespolcon az az erősebben színezett könyv, amitől kifordul a titkos ajtó: sok mozzanatot előre érezni. Ezt ellensúlyozandó olykor hatásvadász leleplezésekkel és hirtelen fordulatokkal operál, hogy mégse lássuk minden kártyáját. A *Formalinban* aztán a lényeges momentumok újraíródnak, az összesített elbeszélő újramagyarázza és összegzi a korábbiakat. Kevés az elvarratlan szál, alapvetően frappáns és felépített történeteket kapcsol össze a kötetben.